

Közelebbről nézve

Hegedűs 2 László
506 933álom című kiállításáról

KESERÜ KATALIN

Pécsi Galéria, 2017. VI. 2. – VII. 16.

Szerencsés egybeesés folytán az egykori Pécsi Művészeti Gimnázium körülbelül 50 éve végzett növendékeinek régi és/vagy mai munkáiból egyszerre több helyen is láthatók kiállítások szerte a világban. A Pécsi Műhely 1970-es éveiből a Ludwig Múzeumban, Budapesten és egy New York-i galériában, Swierkiewicz Róbert mai munkáiból az A38 állóhajón, Budapesten tekinthető meg válogatás, Major Kamill egy téma köré válogatott retrospektívje június végén a Kegyeleti Múzeumban (Kerepesi temető, Budapest) nyílt, H2L-é pedig június elején nyílt meg a Pécsi Galériában. Úgy érzem, hogy a pécsi művészeti és kulturális élet nagy fellendülése (az 1950-es évek végétől a 60-asok végéig) és sokfélesége mindegyikük munkásságát meghatározó alapnak

HEGEDŰS 2 LÁSZLÓ: Nagyremár, 2012,
a sorozat egy darabja, fotó, digitális print, 75x100 cm

tekinthető, pedig úgy tűnhet, hogy ami érvényes a PM tagjaira, az a másik háromra nem. Jóllehet csak 1-2 év választja el őket egymástól, a csoportos és az egyéni utak között lehet a különbségek forrása. Valójában pedig erősek a közös vonások: az új médiumok bevezetése a képzőművészetbe, új műformák és új technikák kidolgozása. Ilyen új műforma volt a sorozat, új médium a fotó. H2L újabb műveinek kiállításán ezekkel találkozunk.

Az 1968-ban érettségizett H2L számlálhatatlan mennyiségű kiállításon szerepelt. A nyilvántartásában szereplő csoportosok címéből nem derül ki, hogy tartozott-e valamely művészcsoporthoz. Az viszont kikövetkeztethető, hogy rajzol, grafikát – olykor alkalmazottat – készít, fotografál; technikája továbbá a kollázs, az akvarell, az elektrografika; médiuma a képregény, a rajzfilm, a videó és a film is. Műfajai közt szerepel tájkép, portré, akt, miniatúra; anyagai közt „csont és bőr”; műformája a kép és a szobor mellett a szalag, a dobozmű, a mozgókép, az installáció és a művészkönyv is. Foglalkoztatja a szépirodalom, a zene, a természet, az erotika, a művészettörténet, a metamorfózis, az idő. A felsorolt változatosságban megjelenik a régi és az új összefüggése, a metamorfózisra – s ezáltal a metafizikai időre is – épülő hagyományos művészetfogalom jelentősége. Erre utalhat a részvétele két olyan kiállításon is, melyek tendenciákat vázoltak fel a korszak művészetében: a realista törekvéseket és a sajátosnak gondolt „80-as évek” kontextusát bemutató tárlatokon egyaránt szerepelt.

Érdekes H2L-nél a realizmus mibenléte. Különösen azért, mert Esterházy Péter egyszer azt írta a fotóival kapcsolatban: „mintha arról beszélne, ami lett, ami egészen biztosan nem volt”.¹ Realizmusa tehát nem valóságábrázolás, hanem egy valóság létrehozatala. Tarthatnánk ezt közhelynek, hisz minden, amit műalkotásnak tartunk, önálló valóság – a fotó esetében is. Önmagáról ezzel kapcsolatban így ír Esterházy: „a mondataim valóságát ellenőrzöm azon, hogy megnézem, van-e a világban olyan rész, amely megfelel ennek a leírásnak”. Ami a hétköznapitól teljesen eltérő, mondhatnánk, fordított nézőpont. Továbbá „én csak a nyelvet tekintem valóságnak, és mindent nyelvnek tekintek”.² A nyelvet H2L is így közelíti meg: „Minden csak szín és forma.”³ Ezért minden láthatót és láthatatlant, valamint előállításuk technikáját és a kialakult műformát – manapság legalábbis – a vizuális nyelv összetevőjeként kezel. Most főként (fotó-) képeit látjuk, melyek hosszú exponálással

(és a fényképezőgép mozgatásával) készültek élő alakokról és tárgyakról, sorozatokban, nagy méretű pvc-lapokra printelve. Címeik: *Nagyremár* (2006, 2009, 2010, 2012), *Ottálltamésvártam* (2006), 506 933álom (2006, 2009).

Az *Ottálltamésvártam*-sorozatban mindazonáltal kétféle valóság találkozik: egy (állomás)épület kicsi, jól feltérképezhető részlete és a benne megjelenő alakok. Stabil az egyik, mozgásban lévő a másik. Az aljzat-kövezet és a falburkolat (szelőlőzórácscsal) teret határoz meg, noha igen szűket és majdnem színtelent, az átmenő-bemozduló alakok viszont megnyitják és megszínesítik azt (mint a sárga gumikesztyűt viselő takarító). Kiderül, hogy a világ e szeglete milyen gazdag, és hogy lényege az átmenet. Ha nem látnánk a mozdulatlanságot, nem válna jelentőssé a folytonos fel- és eltűnés sem, amit nem más, mint a stabil és a stabilitásra (nem a pillanatra) beállított gép rögzít – az érzékelő ember szerepében. Tulajdonképpen azt látjuk a képeken, amire mint tényre a legkevésbé gondolunk, hogy tudniillik a világ, a valóság folyamatos átmenet. A (kis) tér is.

Persze hogy nem gondolunk rá, hiszen a 19. század már megtette, tudományosan is: feldolgozta a mozgást fázisfotókon (Muybridge, Marey), a filmtechnikák pedig reprodukálhatóvá tették, annak illúzióját adva. Az 1960-as évektől – ahonnan a fotó- és képzőművészet intézményes

HEGEDŰS 2 LÁSZLÓ: 506 933álom, 2009,
a sorozat egy darabja, fotó, digitális print, 75×100 cm

kapcsolatát számítjuk – több „bemozdulásos” képet tartunk számon (például Baranyay Andrásról). Sőt, tudjuk, hogy Moholy-Nagy László korábban az ilyen technikai „hibákból” állította össze a kreatívfotósztárát.⁴

A *Nagyremár*-képeken fényt és szürke-fekete (olykor barnás, sárgás), ívesen elnyúlt foltokat látunk, melyek esetenként érzékeny puhák és megkettőzöttek, mások légiesek, meghatározhatatlan térben. Utóbbi egyszer-egyszer kék vagy zöldes, vöröses, néha lilás. Új érzetvilágok (színekből és formákból), melyek valóságosságát a fényképezőgép hitelesíti. Habár biztosan nem „volt” sose sehol ilyen valóság, viszont „lett”: a fény- és színjelenségeket a maga módján rögzítő (digitális) apparátus „nyelvi” képességei révén, melyeket eltanult és érvényesülni engedett-segített, sőt, kissé manipulált is a művész. Ha az ember konstruálta gép(ek) ilyenekre képes(ek), akkor lehet, hogy a szemünk (és látásfolyamataink révén a teljes valónk) is képes rá: anélkül, hogy tudnánk, hasonlóképp látjuk/érezkeljük/tudjuk a valóságot, beleértve (nyelvi) átalakulásait is.

Álom-sorozatában H2L álomszerű képeket állít elő, amelyek tehát bennünk éppúgy képződhetnek, mint az apparátus segítségével – az úgynevezett valóságban mégse látjuk azokat. Vagyis közös tudásunkban benne van az, amit képzeleti, álomszerű képnek hívunk. Ismeretelméletileg feltételezhető a valóságossága. Látáskonvencióink szerint ugyan felismerjük, hogy a *Nagyremár*-sorozat egy rituális esti séta kutyával, s hogy az *Álom* egy enteriőrben készült

(piros telefonnal, karosszékekkel és fekete – kitömött – madárral). De nem ezek adott valóságára hívom fel a figyelmet, hanem arra, hogy van a világban – a fényképezőgépben és bennünk is, valamint kettőnkben – „olyan rész, amely megfelel” a képek „leírásainak”. Azaz a fotó (vagy a költői kép) előhozhat olyan valóságokat, melyekre ráismerünk. Ezek tehát nem illúziók, és ezáltal „új valóságokkal” gazdagodunk.

Nem kevésbé jelentős kérdés a sorozaté mint műformáé. A sorozatokban ugyanis a mozgás művészettörténeti problémája nyitott szekvenciákban jelenik meg, melyekről először G. Kubler beszélt 1964-ben. A biológiában, a történelemben is működő nyitott szekvenciák

HEGEDŰS 2

LÁSZLÓ:

Ottálltamésvártam, 2006, a sorozat egy darabja, fotó, digitális print, 75x100 cm

HEGEDŰS 2 LÁSZLÓ: 506 933álom, 2009, a sorozat egy darabja, fotó, digitális print, 100x75 cm

közül a formai szekvencia „egy azonos jellegzetességnek ismétlődések során fokozatosan változó történelmi hálózata.”⁵ Azaz folyamatos működésről, illetve alkotómunkáról van szó a világban, az élet (a mozgás) révén folyamatosan változó formá(k)ról. A „problémát” bárki bármikor újra felvetheti (lásd: futurizmus), és kapcsolódó megoldások is lehetségesek (lásd Csurka Eszter mai képi világát).

H2L régóta sorozatokban gondolkodik, melyeket a különböző problémák hasonló vizsgálatai tartanak össze. Például 1982-es képregénye a *Mozgó Világban* szöveg és kép megfeleltetésére épült, ugyanígy a *Szempontok*-sorozata is 2008-ban. Ekkor közölt *Egytémára* című sorozatának duplex (még a gépben, két kép egymásra exponálásával létrejött) képei nem mások, mint egy-egy régi és távoli (például indonéz) fotó értelmezései valami más által (természetképpel, anyagi átalakulások képeivel). A régi így életre kel, mozgásba lendül, változik a sorozatban. Az időben visszafelé haladva a *Közelebről nézve* az anyag roncsolódásairól szól (közölve 2004-ben), egészen másról a *Digitális palatáblakép* (1998). Talán az 1987-es híres (egy sosem volt) székesfehérvári árvírről készített képei idézték elő a sorozatokban való alkotás kibontakozását, holott más munkái (például az 1980-as *Negatív- és Pozitívmaszktól* az ónarcképek 2003-as montázsváltozataiig), közös sorozatcím nélkül is közéjük tartoznak. Mehetnének tovább, vissza, kutatva a múltbeli művészeti események hajtóerejét. Azt találnánk, hogy H2L az átalakulás, a változás megszállottja, mely jelenségek lehet, hogy egyidősek magával az emberrel.

Jegyzetek

- 1 Hegedűs 2 László – Esterházy Péter: *Hegedűs Fotó*. Magyar Fotográfiai Múzeum, 2004.
- 2 *Hegedűs 2 László*. Székesfehérvár, Szent István Király Múzeum, 2000.
- 3 *Hegedűs 2 László (sic!)*. Budapest, Ráday Galéria, 2008, 1.
- 4 Szilágyi Sándor: *A fotográfia (?) elméletei*. Budapest, Vince Kiadó, 2014.
- 5 George Kubler: *Az idő formája*. Budapest, Gondolat, 1992, 64.

